

— APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI —

Abonamentul: 6 coroane (8 franci)

Redacția: str. Lemnelor 39.

Administrația: str. Lemnelor 44.

✦ Todoran. ✦

— Episod din istoria regimentului de graniță dela Năsăud. —

Curtea căuta să estindă de-o dată cu militarizarea și unirea cu biserica Romei, care pe atunci încă nu ajunsese a se lăți până în aceste ținuturi. De aceea populațiunea, când a fost întrebată despre aplicarea ei de a se militarisa, i-a pus în vedere și această chestiune atât de momentuoasă. Colonelul *Schroeder*, comandantul garnizoanei din Bistrița, a dezvoltat mult zel întru a îndemna pe Români, ca de-odată cu primirea armelor să primească și unirea.

Dacă cunoaștem firea poporului în acea ce privește chestiile de credință, putem să ne închipuim, ce luptă se va fi petrecut în sufletul lui, până ce se va fi putut declara, că primește și unirea — lepădarea de credința din moși-strămoși — de-odată cu militarizarea. De altă parte nu trebuie să lăsăm din vedere, că aici era un teren foarte princiios dușmanilor militarizării, pentru a viri ceartă și a semena ură între popor, a-l înfrica și depărta dela primirea armelor. Într'adevăr acești dușmani n'au lăsat neexploatat terenul. Pe sub mână au întrebuițat prilejul de a ațîța pe oameni unii contra altora, a le viri în cap fel de fel gânduri și temeri, arătându-le în colorile cele mai negre: ce e

disciplina în oaste, greutățile războiului, că nu vor putea trăi să fie soldați și cultivatori de pământ totodată și multe lucruri de acestea, foarte potrivite de a înfrica pe oameni, când e vorba de a se face un paș decizător în viață. Și acestea n'au rămas fără urmări nu numai în ținutul Năsăudului, ci și în alte părți, unde s'a organizat grănițerimea.

Dar la Năsăud s'a petrecut un fapt foarte regretabil. Jertfă au căzut mai mulți fruntași, cari au trebuit să plătească cu viața pășirea lor curajoasă față cu ceea ce li s'a părut lor, că e o înșelăciune.

Buceov, însărcinat cu organizarea miliției confiniere, a călătorit prin părțile țerei pentru a-și lua informațiuni directe. Dinsul și aleături proiectul de militarizare și'l înainta în Octomvrie 1761 consiliului împărătesc din Viena, unde afla aprobarea. În conformitatea cu acest proiect s'a trimis personalul trebuincios de comandanți și ofițeri, cari s'au apucat numai decât de muncă.

Intre locuitorii de pe valea Someșului și curtea din Viena s'au făcut și pertractări directe. Dintre conducătorii acestor pertractări ne e cunoscut pân'acuma numai Tânase *Todoran* și Ștefan *Cute*, pomenit mai sus.

Acest Todoran a fost născut în comuna *Bichigiu*, situată într-o vale strimțată în partea sud-estică a muntelui *Țibleș*. Urmași din familia lui Todoran se mai află și astăzi. După cum se povestește, Todoran era om cu carte și ocupa funcțiunea de colector de dare în comunele de pe valea *Salvei*. Contribuțiunea aceasta se administra la cassa municipiului *Bistrița*, din această împrejurare încă se poate vedea, că Românii de pe valea *Someșului* ajunseseră ca contribuabili *Sașilor*. Lista contribuabililor din aceste comune de pe timpul acela se află în arhiva fondurilor granițerești din *Năsăud*,

Fiind luați *Someșenii* în combinațiune la militarizare, fruntașii lor, între cari fără îndoială primul loc îl ocupă *Todoran* și *Cute*, în conțelegere cu comunele interesate au intrat în tractări cu curtea din *Viena* în cestiunea militarisării celor 22 comune. Acești fruntași împreună cu alții, ale căror nume ne rămân necunoscute, câtă vreme nu se vor căuta actele în arhiva guvernului din *Sibiu* de atunci și apoi a curții din *Viena*, au și călătorit la *Viena*, unde după mai multe înțelegeri s'a încheiat un *pact de militarizare*, în care s'au luat condițiunile, în mod foarte favorabil pentru locuitorii comunelor. Cei de acasă au primit cu mare în-suflețire condițiunile, și s'au declarat gata de a primi armele.

În vara anului 1862 s'au și trimis ofițeri în ținutul *Năsăudului*, cari stabilindu-și statul major la *Năsăud*, s'au apucat de formarea de companii în cele 22 de comune. Poporul a primit cu multă plăcere armele și credincioși tradițiunilor sale de vechiu apărător al țerei a arătat mult zel în instruirea militară. Ostenelele ofițerilor au fost urmate de succes deplin. Numai cât datorința ofițerilor nu era să se îngrijască numai de înaintarea în știința militară, ci totodată să caute de a se situa mai bine populațiunea și economiceste, ținutul prin firea lui selbatic, acoperit de păduri străvechi, nu era priincios pentru cultura cerealelor.

Lucrurile a mers bine în anul prim. Generalul *Buccov* cu Românii a scos-o ușor și era mulțumit cu ei.

O tragică rezistență a avut loc numai în primăvara anului 1863 în regimentul dela *Năsăud*, numit al II. regiment de graniță românească transilvan, iar în șirul celorlalte regimente din monarhie avind Nr. 17.

Buccov, pentru a lua jurământul dela trupele din nou organizate, a dat ordin, ca din regimentul II. să iasă pe ziua de 10 Maiu 1863 nouă companii, în echipament de paradă, la comuna *Salva* pe platoul *Mocirla*. Comuna *Salva* e spre vest dela *Năsăud* în depărtare de 3 kilometri. În partea nord-estică a comunei se înalță un larg platou numit „*Mocirla*.” E un frumos loc ce dominează valea *Someșului* din această parte. Era dar foarte potrivit pentru soleumnițăi militare.

Pe aceeași zi a venit și *Buccov* și cu dînsul episcopul *Petru Pavel Aron* dela *Blaj*. La sêrbătoarea luării jurământului au fost chemați, ca reprezentanți din toate comunele, primarii și jurații. În program era și sfințirea a lor 5 drapele militare.

S'a cetit pactul cu condițiunile stipulate la *Viena* și a urmat jurarea. De față era și *Todoran* cu alți fruntași, cari au fost la *Viena* ca delegați. Ei spusera că pactul publicat nu e cel original încheiat la *Viena*, ci e falsificat și cuprinde condițiuni prea apăsătoare pentru popor. Al doilea lucru mare a fost, că soldații au strigat, că jurământul așa cum e formulat nu-l primesc, de oarece lor nu li s'a pus condițiune la primirea armelor să lupte și pe apă. ci numai pe uscat. Intre oratorii poporului a fost bietul *Todoran*, care declară în numele poporului, că condițiunile sunt falsificate și că unui astfel de jurământ nu să spun.

Se vede că dușmanii militarisării au reușit, să amăgească pe bietul popor cu formula jurământului „*zu Land zu Wasser*.” Poporul, în starea lui înapoiată de atunci, nu și putea da seamă, că aceea formulă e generală. Cine știe de câte toate va fi avut frică bietul popor, pentru că de-odată cu militarizarea primise și unirea, o lege nouă.

S'au făcut încercări de a se explica cu binele formula. Episcopul și reprezentanții comunelor au vorbit cu blândetă noilor soldați și s'au încercat să-i capaciteze. Total au fost de geaba. Ori ce li s'ar fi spus, știau că pe apă nu pot bate și tot li se cerea acest lucru. Ș'apoi știm cu toți, că Românul din firea lui are puțină încredere față de lucrurile nouă și față de străini.

Spiritele n'au putut fi nici de acum liniștite. Episcopul, ofițerii, primarii și jurații au fost trântiți, bătuti și fugăriți în încătrău au putut, ca să-și scape vieața. A fugit și *Buccov*, a fugit și episcopul *Aron* așa cum era, a scăpat cu fugă trecând peste dealuri la *Zagra*.

Furia poporului n'a cunoscut marginii. De aici a urmat anarhie. Toți s'au împrăștiat cu toții pe la casele lor, apucând în sufletul lor numai neîncredere și amărăciune. Credința poporului eara, că a fost mințit și înșelat.

Faptele au fost raportate cu mare iuțea la *Viena*. Această greșeață nenorocită, rezultat al ignoranței și machinațiunilor ascunse ale dușmanilor militarisării, a fost evalificată de *rescoală militară* și tractată după legile militare.

Imediat s'a trimis o comisiune dela curte, care veni pe teritorul regimentului, cu însărcinarea să cerceteze cauzele și să afle pe urzitorii acelei răscoală atât de odioasă din punct de vedere al disciplinei militare.

Comisiunea cât ce sosi, puse mâna pe *Todoran* și

pe alții 20 de fruntași banuiți de capi ai răscoalei. Lucrările și le-a isprăvit foarte iute, după fel de fel de înterogatoare, ca să poată judeca.

Se zice, că comisiunea n'a avut trebuința nici de o lună, ca să poată afla natura acelei răscoale, atât de fatale pentru populațiune. Cu câtă conștientiositate va fi lucrat comisiunea nu știm, asemenea nici, dacă i-a succes a afla adevăratele cauze și pe adevărații autori. Chiar și actele acelei comisiuni dacă le-ar scoate cineva din archiva armatei câtă lumină ar putea arunca asupra acelei presupuse răsvrătiri, despre care avem cunoștințe numai din tradițiune și din autobiografia unui fost actuar sas pe acele timpuri.

După ce actele comisiunii făcură calea la Sibiu și d'acolo la Viena, s'a adus sentința după legile penale militare. Executarea aceleia a urmat în Novembre. Locul execuției a fost „Mocirla,” unde s'a întâmplat și răscoala.

Todoran, ca conducător și prin urmare ca cel mai mare vinovat, a fost sfărmat pe roată, alții, ale căror nume nu le cunoaștem, au fost spânzurați tot pe acel loc. Despre Todoran povestesc bătrânii, că și când era pe roată, de i se sfărmau oasele încă: striga „nu vă dați fraților!” până ce și-a dat sufletul. Locul unde e înmormintat Todoran și astăzi se cunoaște pe Mocirla și l-am văzut și eu de mai multe ori ca gimnast.

Așa au știut să se jerească pentru convingerile lor acești vrednici Români. În Todoran vedem o adevărată figură de erou legendar, deamă de a fi cunoscută de

toți Românii. Vrednic tovarăș al celui ce cu 22 de ani mai târziu a urmat tot aceeași cale.

După executarea acestei sentințe, care a cerut vieața atâtor oameni fruntași, iar despre a lor vinovăție nu suntem întru nimic încredințați, a urmat mare groază și confușiune în regiment. Mulți, foarte mulți dintre cei ce au fost de față la răscoală și au luat parte activă, chiar la început, când comisiunea a început a pune mâna pe conducători, și-au căutau scăpare prin ascunzătorile munților. Iar alții, cari nici aici nu se țineau în deplină siguranță, și-au părăsit veștile părințești și ce aveau aici și au trecut în Moldova.

Pe acea vreme se va fi plâsmuit doina:

„Câți voinici de-a mea măsură
Toți la Moldova trecură,
Acu vine-mi rândul mie,
Lasu-ți mândră doru ție.*

Timp de aproape un an a ținut teroarea și frica în comunele regimentului. La urmă s'a cunoscut și la Viena eroarea, ce s'a făcut prin faptul, că s'au trimis ofițeri foarte puțin cunoscători de popor și limba aceleia. Comanda militară a trimis ca comandant de regiment pe locotenent colonelul Carol de Enzenberg, om prudent și cu mult tact. Acesta cu ajutorul câtorva ofițeri italieni a reușit să liniștească poporul, să-i esplieze formula jurământului și să-l tacă să nu asculte de amăgirile dușmanilor.

Victor Onișor.

❖ ❖ ❖ ❖ ❖

❖ Adio! ❖

*Iubirea n'o să o mai cânt
De astăzi nicăirea,
Mi-i moartă fericirea
Și ca o floare ruptă 'n vînt
Și înprăștiată pe pămînt
Așa-mi este iubirea.*

*Norocu 'n lume-i schimbător
Și i-i ocupă locul
Adese nenorocul
Și 'n cursul vieții sburător
Nimic nu-i mai înșălător,
Cum e norocul.*

*Adio! dară dragi plăceri,
Și tu copilărie
Ce n'oi mai întâlni-o,
Și tu iubirea mea de ieri —
Ce mi-ai deschis un colț de cer,
Vă zic pe veci adio!*

V. B. Munteșcu.

Psichologia mulțimei.

— Fragment. —

De alt-fel, mi-e groază de mulțimi și pentru un alt motiv.

Nu pot să intru într'un teatru, sau să iau parte la o serbare publică. Indată simt acolo o indispoziție ciudată, nesuferită, o enervare grozavă, ca și cum m'ași lupta din reputeri împotriva unei înfringeri neînvinse și tainice. Și lupt într'adevăr cu sufletul mulțimei, care încearcă să intre în mine.

De multe ori am constatat, că inteligența se mărește, se înalță, când trăiești singur; că se micșorează și se coboară, cum te amesteci iar cu ceilalți oameni. Atingerile, ideile răspândite, tot ce se spune, tot ce ești silit să ascuți, să înțelegi și să răspunzi, lucrează asupra minții. Un flux și reflux de idei umblă din cap în cap, din casă în casă, din stradă în stradă, din oraș în oraș, de la popor la popor și stabilește un nivel, o mijlocie de inteligență, în ori ce adunare numeroasă de oameni.

Insușirile de inițiativă intelectuală, de voință liberă, de judecată înțeleaptă și chiar de pătrundere ale ori cărui om izolat dispar, în general, când omul acesta e amestecat cu un număr mare de alți oameni.

Iată aici o bucată dintr'o scrisoare a lordului Chesterfield către fiul său (1751) în care se constată, cu o umilință rară, dispariția asta neașteptată a însușirilor active ale spiritului în ori ce adunare numeroasă;

„Lordul Macclesfield, care a luat cea mai mare parte la pregătirea binelui și care e unul dintre cei mai mari matematici și astronomi ai Angliei, vorbește apoi, cu o cunoștință adâncă, de chestiunea asta și cu toată limpeziciunea ce se poate întrebuița într'o materie atât de încurcată. Dar, de oare ce cuvintele sale, perioadele și elocința sa erau departe de a fi ca ale mele, mi se dădu mie precăderea în unanimitate, foarte pe nedreptul, o mărturisesc.

Tot-d'a-una va fi așa. Ori ce adunare numeroasă e *mulțime*; ori care ar fi individualitățile ce o compun, nici o dată nu trebuie să vorbești mulțimei numai cu glasul rațiunii pure. Trebuie să te adresezi numai patemilor, sentimentelor și intereselor sale aparente.

„O colectivitate de indivizi nu mai are facultatea de a pricepe, etc.“

Observația asta adâncă a lordului Chesterfield, observație făcută de alt-fel adesea și notată cu interes de filosofii școlii științifice, constituie unul din argumentele cele mai serioase în contra guvernelor reprezentative.

Același fenomen uimitor, se produce ori de câte ori se adună un număr mare de oameni. Toate aceste

persoane, alături una de alta, diferite, deosibite la spirit, la inteligență, la patemi, la creștere, la credință la prejudecăți formează de o dată — numai prin faptul adunării lor — o ființă specială, inzestrată cu un suflet propriu, cu un chip nou de a gândi, comun, care e o rezultată, cu neputință de analizat, a mijlociei părerilor individuale.

E o mulțime și mulțimea asta e cineva, un mare individ colectiv, tot așa de deosibit de o altă mulțime, precum un om e deosibit de alt om.

O vorbă populară zice că „mulțimea nu judecă.“ Ei, de ce nu judecă mulțimea când fie-care individ din mulțime judecă? Pentru ce ar face o mulțime, de o dată, ceea ce nici o unitate a acestei mulțimi n'ar face? Pentru ce are o mulțime porniri neînfrânate, voinți salbatice, curente stupide, pe care nimic nu le oprește și pentru ce, târâtă de curentecele acestea nejudicate, ea sevărșește fapte, pe care nici unul din indivizii ce o compun nu le-ar sevărși?

Un necunoscut scoate un strigăt și iată că pe toți îi apuca un fel de nebunie și toți, dintr'un singur avânt — căruia nimeni nu îndrăznește măcar să-i se împotrivescă — duși de un singur gând, care într'o clipă le devine comun, cu toate castele, cu toate părerile, credințele, moravurile deosibite, se vor arunca asupra unui om, îl vor măcelări, îl vor îneca fără motiv, aproape fără pretext, când fie-care, dac'ar fi fost singur, ar fi alergat să scape pe acel, pe care-l ucide, chiar dac'ar fi trebuit să-și deie în joc propria sa viață.

Și când seara fie-care se va fi întors acasă, el se va întreba ce turbare sau ce nebunie l-a apucat, l-a scos de odată din fire, cum a putut să cedeze acestei porniri selbatice?

Pricina e că a încetat de a fi om, pentru a face parte dintr'o mulțime. Voința sa individuală s'a amestecat cu voința comună, cum se amestecă o picătură de apă cu un fluviu.

Personalitatea sa dispăruse, devenind o părtică infimă a unei personalități mari și ciudate, aceea a mulțimei. Groaza ce cuprinde o armată și furtunile astea de păreri, cari trag după ele un popor întreg și nebunia danțurilor macabre, sunt exemple mișcătoare ale aceluiași fenomen.

Intr'un cuvânt, uu e mai de mirat să vezi pe indivizi adunați formând un tot, de cât să vezi moleculele apropiate formând un corp.

Acestui mister trebuie să-i se atribue morala atât de specială a saletor de spectacole și variațiile de ju-

decată atât de ciudate de la publicul repetițiilor generale, la publicul primelor reprezentații și de la acesta la acei al reprezentațiilor următoare și schimbările de efect de la o seara la alta și greșelile opiniunii publice, care osândește niște opere cum e *Carmen*, menite a avea mai târziu un succes imens.

Ceea ce am zis despre mulțimi, trebuie să se aplice, de alt-fel, societății întregi și acela care ar voi să-și păstreze întregimea absolută a cugetului, neatirnarea mândră a judecății sale, adică viața, umanitatea și universul ca observator liber, de asupra ori cărei prejudecăți, a ori cărei credinți preconcept și a ori cărei religii, adeca a ori cărei frici — acela ar trebui

să se depărteze cu totul de cea ce se cheamă legături sociale, căci prostia universală e atât de molipsitoare, în cât el nu va putea să umble cu semenii săi, să vadă și să-i asculte, fără a fi cuprins din toate părțile, contra voinței sale, de convingerile lor, de ideile lor, de superstițiile lor, de tradițiile lor, de prejudecățile lor, car fac să se resfrângă asupra lui obiceiurile, legile și morala lor, uimitoare de prefăcătorie și de mișelie.

Cei cari încearcă să se împotrivescă acestor intruzii mișcătoare și neincetate se zbat zădarnic în legăturile mici, neînvinse, neenumărate și aproape nezărite. Pe urmă încetează de a lupta, prea oboșiți fiind.

Guy de Maupassant.

Amintire

(Mărioarei.)

Cât de triste și făr' de viață îmi par azi toate!

Înainte mea azi nimic nu mai are preț; chiar de viață mi-s'a urit!

Azi, când dus de barca gândurilor, trec pe dinaintea casei tale, mă prind fiori de nebunie!... Căci făr' să vrei, ai dispărut din casa-ți părintească, unde adesea țeseam pânza fericirii noastre viitoare.

Astăzi înzădar își varsă soarele razele, căci în mine nu mai pot stârni căldura vieții.

Nefericită a fost pentru mine ziua, în care am început a te iubi și cu toate acestea te-am iubit de atunci cu tot focul inimei mele, căreia se vede nu ți-a fost dat decât să tot iubească.

Cât de fericit eram atunci când plimbându-ne prin ierburi și flori îmi oferați din acestea: „Ochiul șerpelui“ (nu mă uita) și cu câtă dragoste mi amintesc de acele timpuri, cari azi nu-mi cauzează decât dureri sfâșietoare!...

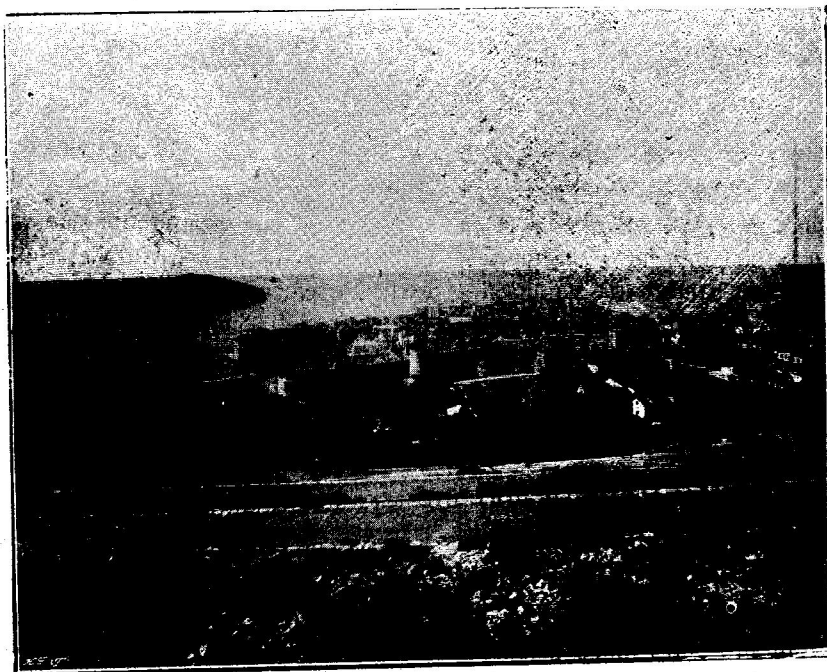
Cât îmi plăcea să-ți privesc ochii ca albastrul cerului, gura-ți roșie trandafirul și buzele-ți catifelate, de pe cari nu mă puteam sătura a culege nectar și chipul tău vrednic de model unui pictor eminent!...

Azi — fereastră, pe care adesea priveam stelele de seara e tot deschisă, perdelele sunt desfăcute, dar — în pervazul ferestrii, nu te mai arăți tu, cel mai scump inger ce am iubit vr'odată.

Și dacă gândurile rătăcite mi amintesc numai chipul tău, sau acele oare în cari ținându-te pe brațe, mă sărutai pe frunte: mă cutremur de emoțiune și simptomele nebuniei îmi bat la ușă.

Și dacă-mi aduc aminte cum ținându-te de mijloc, treceam pe sub ar-

borii, cari făceau să cadă c ploaie de flori și cum ne jucam cu o nevinovăție copilărească, sărutându-ne plini de emoțiune — mă iau flori și părae de lacrimi inundândă fața-mi istovită de durere, iar inima-mi, care

Insula Ragusa și Lacrona.

atunci bătea iute, acum abia se mișcă... — A fost un an de fericire toată întâlnirea noastră — un fericit an a fost iubirea noastră, dar numai un singur an și eu credeam c'o fi o vecinicie!...

Un „nu mă uita“ ce-l găsește uneori presat între cărțile mele, portretul tău ce-l port lângă inimă și-l sărut, gândindu-mă la tine și alte multe lucruri, pe cari le păstrez cu o sfintenie neîntrecută, căci tu mi le-ai dat, de ce nu pot ele, măcar pe un moment să mi te aducă lângă mine? Atâtea prețioase suveniri, atâtea oare fericite ce le-am petrecut la olaltă, de ce nu pot oare ele, să te aducă măcar un moment pe brațul meu?...

Săltând de bucurie te-aș cuprinde și din brațele mele, de lângă mima mea nici chiar moartea n'ar fi în stare să te smulgă. — M'aș ascunde în bucelele părului tău, ca sirenele'n valurile mării și aș uita lumea cu momentele-i trecătoare. De bucuria mea și de dragostea noastră soarele în cursul său ne-ar privi cât de dragi ne-avem...

Ba și milostiv ești tu Doamne și mari sunt pu-

terile tale, de ce nu readuci pe aripile unui vânt ușor dorul dorurilor mele... pe ea... ingerașul meu!?

O doresc, precum pădurea renverzită dorește stururile de pasări cântărețe, precum dorește lipsitul să dea de-o inimă miloasă, care sa-i aline suferințele.

Mi-e dor de vocea ei, mi-e dor de gurița-i, rumenă, ea și obrazii ei, pe cari nu m'am săturat sărutându-i.

Oh! de câte ori îmi pare c'aud îndărătul meu fășăitul hainelor și mersul ei lin.

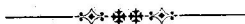
Dar — sunt numai visuri trecătoare și după ele un vâl de întristare să lasă peste viața mea...

Tresar și iarăși mă deștept din visurile înșelătoare, dar sub privirea imaginilor dureri sfâșietoare mă cuprind și urăse totul, când te știu pe brațul altuia.

Silită fiind s'a dat altuia și nu — nu mai e cu putință a o mai revedea!

Cine știe, dacă „Mărioara“ din adincul depărtării se mai gândește vr'odată la nefericitul ei adorator — sau că și ea e aproape topită de razele soarele iubirii... și cine știe dacă chinurile n'au aruncat-o în groapă...

Viorescu.

Secțiunile „Asociațiunii.“

— Ședințele ținute în 11-14 Iulie a. c. —

Cum am anunțat în unul din numerele trecute, secțiunile Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român s'au întrunit în ședințe anuale la Sibiu. Considerând marea importanță a activității acestor secțiuni pentru literatură și mișcarea noastră culturală, dăm după „Tribuna“ următorul raport:

Ședințele singuratecelor secții s'au început Vineri, în 11 I. c. În aceasta zi, și în cea următoare, Sâmbătă a ținut secția școlară două ședințe, iar secția istorică și cea economică a avut câte o ședință în 12 I. c.

În ședințele aceste secțiile s'au ocupat cu probleme din sfera lor specială de activitate, pregătind rapoarte pentru ședințele plenare.

Ședințele plenare s'au ținut în total trei prezidate de dl Al. Mocsonyi, presidentul „Asociațiunii.“ Prima ședință s'a ținut Duminecă în 13 I. c. la 3 oare p. m. Au fost prezenți 16 membri.

După deschiderea ședinței prin un frumos discurs al dlui Mocsonyi, prim secretarul „Asociațiunii.“ dl Dr. Diaconovich cetește raportul despre activitatea secțiilor în general, care se ia spre știre.

Se comunică regulamentul modificat al secțiilor, care a fost aprobat de adunarea generală din anul trecut a „Asociațiunii.“

Declarându-se vacante locurile fostilor membri

cav. Porcius, Lebu și Bălan s'a purces la alegerea de membri în secții. Alegerea se face prin votarea secretă.

În secția științifică au fost aleși d-nii Dr. Chețan și Ciontea, iar în cea economică Dr. Diaconovich și Romul Simu.

Membri corespondenți s'au ales:

În secția literară: Nic. Sulica, Enea Hodoș, Dr. Sextil Pușcariu și Dr. Val. Branice.

În secția istorică: Dr. Ioan Mihalyi, Silvestru Moldovan și Nic. Togan.

În secția științifică: Dr. Ioan Radu și Victor Borlan.

În secția școlară: Dumitru Lăpădat și Dumitru Mosora.

În secția economică: Dr. Nicolae Vecerde, N. Petra-Petrescu și I. A. de Preda.

A urmat la ordinea zilei raportul secției literare asupra chestiunii ortografiei. Fiind timpul înaintat discuția se amână pe ședința următoare.

În ședința II., ținută Luni, în 14 Iulie c. s'a continuat desbaterea în chestia ortografiei. S'a încins o lungă discuție, la care au luat parte mai mulți membri. În urmă s'a decis a se adopta întru toate ortografia stabilită de Academia Română, iar întregirile și modificările propuse de secția literară să se înainteze

Academiei, pentru a fi luate în considerare după posibilitate.

Ședința plenară a treia s'a ținut Luni după amiază, luându-se deciziuni de însemnătate.

Dl Iosif Vulcan cere să se revină asupra chestiei unificării limbii literare, propusă de secția literară și care în ședința anterioară se luase dela ordinea zilei.

A urmat o vie discuție, după care s'a primit următoarea propunere făcută de dl Virgil Oniț :

În foaia „Asociațiunii“ să se deschidă o rubrică permanentă, în care atât membri secțiilor cât și alți cultivători ai limbii românești, să publice expresiuni străine firei limbii românești, cari au intrat în limba noastră, și să se arete totodată terminii corecți și — să se adreseze un chestionar către recunoscutele noastre capacități literare, ca să-și deie părerea că în ce mod s'ar putea ajunge mai cu efecte la dorita unificare a scrierii și vorbirii corecte a limbii românești.

Raportorul secției istorice, dl Vasile Goldiș prezintă ședinței un elaborat amănunțit și bine studiat în privința dezvoltării și cultivării ramului istoric și geografic.

Secțiunea istorică condusă de dorința de-a lăți cunoștințele despre teritoriul locuit de Români, a aflat de bine să compună un catalog al numirilor de locuri din acest teritoriu.

Dl Vasile Goldiș espune în raportul său, că chestiunea redigerii unui catalog adică dicționar geografic numai în timpul din urmă a fost urmărită cu atențiune și din partea noastră a Românilor. Și ca să se poată da acestei întrebări o rezolvare așa precum o dorește secția istorică dl raportor, cu părere de rău, trece peste proiectul unui catalog alfabetic al numirilor de locuri din ținuturile locuite Români, pe care l-a prezentat dl Silvestru Moldovan la rugarea dlui vicepreședinte al „Asociațiunii“ și propune, cam după felul marelui dicționar geografic al României, compunerea unui dicționar geografic.

După oare-care discuție în privința posibilității executării se primește propunerea secției istorice ca: să se publice concurs pentru descrierea toponomastică și geografică a comitatelor locuite de Români, oferindu-se premiul de 500 cor. pentru cel mai bun elaborat. Procedându-se astfel vom avea cu timpul un dicționar geografic complet.

Afară de aceasta remunerare premiul se va mai împărți și de alte avantaje, cari la timpul său se vor face cunoscute în foaia „Asociațiunii.“

Mai departe secția istorică a făcut, prin raportorul său, propunerea ca să se edee un album colorat,

în care să fie reprezentate în părechi câte un copil și o copilă, fecior și o fată, bărbat și o femeie, moșneag și bătrână, în felul costumelor lor. Coloratura va înfățișa costumele în realitatea lor. Pe lângă aceasta albumul va cuprinde și o descriere detaliată și exactă a părților costumului și va conține și numele fiecărei bucăți de costum.

Propunerea secției pentru edarea acestui album, care atât din punct de vedere etnografic cât și folcloric este de mare importanță, a fost primită.

Raportorul secției școlare protopresbiterul Dr. I. Stroia își espune vederile și aprecierile asupra școalelor și în special asupra bibliotecilor stabile și ambulante ale despărțămintelor „Asociațiunii“, asupra învățătorilor, elevilor dela școalele noastre de toate categoriile și dela școalele străine, asupra școalelor de meseriași și ca să poată constata în mod exact cusururile și starea generală a instrucțiunii la poporul nostru, propune mai multe formulare după cari să se poată statori o statistică specială a stării instrucțiunii noastre.

Propunerea se primește.

Asemenea se primesc și propunerile a) ca să se stărne pe lângă comitetul central, ca pe anul viitor să iee în budget o sumă mai mare spre a se putea procura opurile cele mai nouă, cari să se pună apoi la dispoziția secției; b) publicațiile îndată după apariție să se trimită secțiilor; c) să se publice conspectul bibliografic al anului expirat în nrul 1 al foaiei „Asociațiunii.“

Raportorul secției școlastice își exprimă în fine dorința ca „Asociațiunea“ în înțelegere cu „Reuniunea femeilor române din Sibiu“ să facă pașii necesari pentru înființarea unei preparandii de fete.

Raportorul secției științifice, d-nul Arseniu Vlaicu prezintă ședinței manuscriptele: Tuberculoza și difterita de S. Stoica și Nomenclatura botanică de C. Barcianu. Primul manuscript se recomandă spre tipărire, iar al doilea nu, fiindcă de curând a mai apărut un op de asemenea conținut.

În fine secretarul general anunțând dispozițiile luate pentru ședința festivă a secțiilor „Asociațiunii“ precum: Rap. an. despre activitatea secțiilor; discursuri comemorative — asupra decedatului membru Dr. Vuia, citirea de disertații științifice, literare, valorosul președinte al „Asociațiunii“ dl Dr. Al. Mocsonyi își exprimă în călduroase cuvinte bucuria, ce o simte, văzând, că secțiile s'au pus pe terenul unei lucrări serioase și stăruitoare, care promite roade îmbelșugate în țarina românească și încheie ședința plenară.

Adunarea desp. Bistrița al „Asociațiunii“ la Monor.

— Raport special. —

Adunarea cercuală a despărțământului Bistrița al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,“ cum am anunțat deja, s'a ținut Duminecă în 20 Iulie n. a. e. în marea comună Monor. Adunarea a fost una dintre cele mai imponente și bine cercetate, iar primirea ce s'a făcut comitetului cercual din Bistrița a întrecut ori ce așteptări.

Comitetul cercual a plecat din orașul Bistrița dimineața la 5 oare luând parte încă în afara de membrii din comitet domnii Gerasim Domide, protopop, iar din comuna Șieuț dl vicar al Nasăudului Ciril Deac. Comitetului cercual și oaspeților, ce au sosit dela Bistrița le-a eșit intru întâmpinare încă în comuna Șieuț un banderiu de 24 călăreți din comuna Monor sub conducerea dlui învățator Adace. Acest banderiu a făcut suita comitetului cercual, iar la hotarul Monorului dl învățator Adace a salutat comitetul și pe oaspeții sosiți. Asemenea în capul comunei, unde era așezată în spalir de amindouă părțile drumului tinerimea școlară și tot poporul din Monor, îmbrăcați în frumoase haine de sărbătoare, în frunte cu inteligența din loc, comitetul a fost bineventat de dl director al școlii fundamentale, Vasile Onigaș. Acestor bineventări din însărcinarea comitetului cercual a răspuns dl G. Domide.

De aici comitetul a mers pe jos însoțit de tot poporul, în frunte cu muzica care cânta marșul lui Mihai Viteazul. Toți au luat parte apoi la serviciul divin, care l-a celebrat dl protopop *Domide*, asistat de octogenarul preot Petru *Tanco* și dl Simeon *Tanco*, care la urmă a ținut un avîntat discurs, în care a arătat însemnătatea zilei pentru Monor și menirea și problemele mari ale Asociațiunii.

După serviciul divin la oarele 11 s'a început ședința adunării cercuale, care s'a ținut în biserică.

Dl Dr. D. *Login*, ca președinte ad hoc a deschis ședința prin următorul discurs, predat cu multă vervă și însuflețire:

Onorată adunare generală!

Când urgia uitării de sine copleșise pe urmașii colonilor din Dacia superioară, iar în biserică românească glasul evangeliului începu a se propovădui în limba slavonă, atunci poporul românesc, stăpânul acestor plaiuri, cade aservit giei.

Peste fica depărtată a mamei Roma se așează întunerecul de îndoită, lungă și grea robie. Moartea amenință cu un sfîrșit rușinos pe una din cele mai strălucite vlăstare, ce așezată cu înțelepciune pe aceste plaiuri sfinte, în butul roiturilor de primejdii prinse rădăcina profundă și dăduse roade bogate.

Însași uitarea urise deja leneșă trecere a vremii, și linștea oarbă nu mai înțelegea nici zînăitul cel fără sfîrșit ce'l producea fiinta firei.

În aceasta agonie nesfîrșită, pe cerul întunecat a neamului nostru deodată străluce o rază dulce de lumină.

Biserica românească îmbracă haină smerită, dar strălucitoare, căci de pe altarul Domnului începe ves-

tirea cuvintului adevărului în străvechea și împodobită glasuire strămoșească.

Acesta este primul și greul început a redestep-tării mântuitoare.

Onorată adunare generală!

Înainteșii noștri, care au pregătit prezentul și și-au asigurat prin fapăturile lor mărețe falnice locuri și neperitoare în istoria poporului nostru, înțelegînd versul timpului știind că învățătura este izvorul cunoștințelor, simțind că cunoștințele sunt mama științei și apretînd, ca știința este mama culturai, — în un moment de senină înălțare și avînt patriotic au înființat asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român.

Asociațiunea, acest focar luminos, ce a revărsat și începe a străluci și cu imbelșug a-și inunda razele ei de lumină asupra poporului român, cu dragoste curată, de mamă adevărată, chiamă pe fii poporului român, ca cu rivnă să se adape la izvoarele binefăcătoare și dătătoare de viață a învățăturai limbei străbune, a propășirii luminoase și a culturii

Îndeamnă pe unul fiecare, ca în armonioasă conlucrare oferindu-i ei obol de sprijinire, urmându-i învățăturile și povăturile înțelepte să avîntăm și înălțăm inimile noastre în cultul divin și neînfricată iubire a limbei strămoșești, a acestui diadem strălucit și prețios ce emînșasi viața noastră, — să ne luminăm mințile și să ne îmbogățim și întărim cu armele luminei și a culturai, ca așa cu atât mai ușor să putem învinge greul traiu al vietei noastre, asigurând totodată urmașilor moștenirea părintească.

Onorată adunare generală!

Comitetul cercual al Bistriței hotărînd ținerea adunării generale pentru acest an în comuna Monor, modesta mea persoană a ajuns-o deosebitul onor să o conducă.

În aceste momente sărbătorești și înălțătoare, sufletul meu e, cuprins de un fior mândru, plin de încredere fiind că aceasta zi de sărbătorire va pune și aci începutul unei activități continue și roditoare spre luminarea și cultivarea iubitalui nostru popor.

Povțuit de aceasta credință firmă, dorind prosperare și roade bune muncii noastre, salutându-vă cu dragoste frățască, deschid ședința.

În ordinea zilei a urmat raportul comitetului despre activitatea dela adunarea generală din Borgo-Prund incoace. Din acest raport cetit de secretarul Dr. V. Onișor, scoatem următoarele date:

Ședințele comitetului. În timpul de la ultima adunare cercuală comitetul a ținut 4 ședințe, în care a rezolvat agentele care îi cad în sfera de activitate. În ședința din 10 Iunie 1901 s'a făcut constituirea comitetului cercual ales pe perioada 1901—1904 alegîndu-se de vice-președinte Dr. G. Tripon, secretar Dr. V. Onișor, cassar Dr. Ioan Malaiu, controlor Dr. D. Login. Funcționarii au rămas cei de mai nainte. — În aceeași ședință s'a decis, ca biblioteca care pîn'atunci a fost în Bistrița, să se transpună în agentura Borgo-Prund

care hotărîre mai târziu s'a și executat. Aducându-se în discuție programul de activitate al comitetului s'a constatat necesitatea de a se escrie premii pentru anumite scopuri ce cad în cadrele statutelor, spre acest scop au oferit domnii membrii din comitet: Dr. Gavrii Tripon, Dr. Vasile Pahone și Dr. George Linul câte un premiu de 20 coroane în aur spre scopuri, ce le va statori comitetul ulterior. S'a accentuat și necesitatea de a se ținea prelegeri populare în comune.

În ședința din 18 Decembre s'a incredințat cu conducerea despărțimentului d-l G. Tripon, fiindcă directorul desp. d-l Vasile Ranta și-a permutat domiciliul la Cluj, asemenea cu purtarea agendelor de cassă s'a incredințat secretarul. În această ședință s'a raportat, că comitetul aranjator al petrecerii din Borgo-Prund dela adunarea cercuală a pus la dispoziția desp. venitul curat de 92 cor. 34 bani cu scopul de a se înființa o bibliotecă populară.

În ședința din 7 Martie în urma circularei comitetului central, în care direcțiunea desp. e recercată a înainta propunere pentru acordarea cotei corespunzătoare din suma de 2000 K. luată în bugetul anului 1901 pentru trebuințe școlare, se hotărăște a se cere cuota corespunzătoare, care cerându-se s'a și obținut în suma de K. 6075. Tot atunci s'a raportat, că s'a înaintat comitetului central raport despre activitatea desp. pe 1901 că taxele s'au încassat și s'a trimis casei centrale după subtragerea celor 20%. S'a prezentat lista cărților ce sunt a se comanda pentru bibliotecă, dându-se secretarului autorisare să facă comanda, s'a hotărît escrierea concursului pentru cele 3 premii statorindu-se un premiu pentru pomărit, pentru stupărit și unul pentru cea mai bună disertație ce se va ceta la adunarea cercuală. Concursul s'a scris și publicat în toate foile românești.

În ultima ședință din 17 Iulie s'au censurat raporturile ce se prezentă în adunarea de azi, rațiociniul cassarului și bugetul și s'a hotărît asupra decernerii premiilor.

Starea casei. Încassarea taxelor dela membrii s'a făcut prin organele despărțimentului, cu o mică excepțiune.

Cum dovedesc registrele casei în 1901 s'au încassat taxele dela 26 membri ordinari în sumă de 260 K., iar de la 3 membri ord. a încassat cassa centrală prin postă, s'au încassat apoi contribuiri dela mai mulți pentru scopurile desp. în suma de 111 K. Din taxele încassate s'au trimis casei centrale suma de 208 K., iar restul s'a retinut pentru despărțiment.

Comitetul aranjator al petrecerii din Borgo-Prund ținută în 3 Iulie a tr. a pus la dispoziția noastră venitul curat în sumă de 92 K. 34 b. care venit s'a întruințat la înființarea bibliotecelor, cum va fi vorba mai târziu. Tot pentru bibliotecă a votat și direcțiunea institutului „Bistrițiana“ suma de 100 K., care s'a și solvit, pentruce la acest loc se exprimă mulțumite institutului.

Cheltuielile desp. în anul trecut, cum se vede din datele prezentate de cassă, n'au trecut cadrele bugetului.

Membrii. Deși n'avem un număr însemnat de membri, dar putem constata cu satisfacție, că în decursul anului trecut numărul membrilor ni s'a sporit și mai ales numărul membrilor contribuitori pentru

scopurile desp. a fost considerabil în agentura Borgo-Prund.

La finea anului 1901 avem următoarele categorii de membri:

a) fundatori	6
b) pe viață	8
c) ordinari	29

Au contribuit în mare număr pentru scopurile desp. în agentura Borgo-Prund în urma lucrării neobosite a cassarului Dr. V. Hângănuț, asemenea și în agentura Șoimuș. Sperăm că agentura Monor încă nu va rămânea în urma acestora.

Bibliotecele despărțimentului. Până acum despărțimentului nostru a avut numai o singură bibliotecă populară, care a fost un an în Bistriță, în lunie a. tr. s'a hotărît să se transpună în agentura Borgo-Prund, unde s'a și dus și dat în folosința poporului. Mai ales peste iarnă poporul nostru citește cu multă dragoste.

Din sumele, ce s'au destinat în anul trecut spre scopurile desp. s'au mai aranjat încă 2 biblioteci, care de toamnă se vor da spre întrebuințare una în vr'o agentură, iar alta în Bistrița. Afară de aceea din suma ce s'a dăruit de inst. „Bistrițiana“ și încă cu alte venite ce se vor face, se va procura nu peste mult încă și a patra bibliotecă populară.

Agenturile. Numărul agenturilor e tot cel din anul trecut. Mai activă s'a dovedit agentura din Valea Bărgăului, care în sine e un mic despărțiment. Asemenea s'au încassat regulat taxele și în agentura Șoimușului. Sperăm, că agentura Monor încă nu se va lăsa întrecută de celelalte.

Dorința noastră ar fi că în viitor să se sporească numărul agenturilor. Comitetul cercual și-a făcut datoria, inteligența din comune însă a răspuns cu puțin zel apelului nostru.

Activitatea noastră în viitor nu poate fi altă, decât de a spori numărul agenturilor și de a deștepta interesul masselor poporului pentru Asociațiune.

Concursule. Pentru a îndemna poporul și în mod real la un progres s'au scris și în anul acesta 3 premii de câte 20 cor. în aur. dăruite de membrii în comitet Dr. G. Tripon, Dr. V. Pahone și Dr. George Linul. Despre rezultatul concursului se va raporta deosebit.

După aceea s'a ceta rațiociniul pe 1901 și proiectul de buget. Toate aceste revizuindu-se de comisiunea constatătoare din domnii: Ciril Deac, Gerasim Domide și Vasile Onigaș, pe baza raportului prezentat de această comisiune, adunarea cercuală a luat spre știre raportul despre activitatea comitetului și i-a esprimat mulțumite, a dat espreșiunea recunoștinței față de donatori, a aprobat rațiociniul pe 1901 și a primit bugetul pe 1903.

Disertațiuni au ținut domnii: Teodor A. Bogdan, învățator în Bistriță: Cunoașterea pământului și gunoarea lui, care a obținut premiul de 20 cor. în aur, apoi d-l Ioan Bărsăanu, preot în Rușțior într'un stil și mod de tractare foarte potrivit a vorbit despre „Unele scăderi în lucrarea pământului și în viața poporului nostru.“ Disertațiunile au fost ascultate cu mare plăcere, iar domnii disertanți au fost onorați cu aplause.

Cu alegerea delegaților pentru adunarea generală dela Oravița s'a incredințat comitetul cercual.

Dintre cele 3 premii de câte 20 cor. în aur s'a distribuit premiul pentru pomărit economului Pavel Turcu din Vinda, iar cel pentru disertație d-lui Teodor A. Bogdan. Premiul pentru stupărit nu s'a distribuit, ci se va escrie din nou în anul viitor. Tot cu această ocaziune s'au distribuit între popor și 10 exemplare din „Legiuirea țerii ncastrate,” donate de autor.

Ședința isprăvindu-se la oara 1 după prânz, s'a ținut un banchet, la care au luat parte toți inteligenții prezenți. S'au ținut cu acest prilej mai multe toast, dintre cari amintesc al d-lui Onigaș pentru comitetul cercual, d-l Dr. Login a vorbit pentru comitetul central

d-l Bărsan despre menirea Asociațiunii, d-l Dr. Onișor despre scopurile despărțemintelor și agenților ridicând paharul pentru prosperitatea agenturei Monor, d-l Domide pentru dame.

După banchet oaspeții au privit jocul popular și au vizitat grădina școlară, unde au lăudat stupăria condusă foarte bine de d-l învățator Romanessi.

De seară s'a ținut petrecere în școala confesională, care a fost frumos decorată. Petrecerea a fost bine cercetată și a reușit peste așteptare. Venitul curat se destinează pentru înființarea unei biblioteci populare.

Nr. 479—1902.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de învățator (învățătoare) ordinar la școala civilă de fete a Asociațiunii se publică concurs cu termenul până la 25 August a. e. st. n.

Doritorii (doritoarele) de a ocupa acest post să își înainteze cererile până la termenul indicat comitetului Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii nr. 8) pe lângă următoarele documente:

1. Atestat de botez:

2. Document despre cualificațiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învățatori ordinari la școalele civile având preferință cei-ce au cualificațiunea specială pentru limbi și istorie (nyelv és történetudományi szaksoport.)

3. Arătarea despre studiile pregătitoare și ocupațiunea de până acuma.

4. Să dovedească, că posed perfect limba română în vorbire și scriere.

Concurentul (concurenta) ales va avea să observe dispozițiunile statutului de organizare al școlai.

Învățătorul ordinar, până când e provisor, primește salar anual K. 1400. —, solvit în rate lunare anticipative și K. 300. —, bani de quartir, solviți în 4 rate trilonare, iar devenind definitiv primește salar anual de K. 1800. —, bani de quartir K. 400. —, 5 cuincuinale à K. 200. —, și drept de pensiune dela stat, unde va solvi taxele prescise, învățătoarea provisorie primește salar anual de 800. — și întreagă întreținerea în internatul școlai, iar cea de finitivă primește salar anual de K. 1200. —, întreagă întreținerea în internat, cuincuinale și drept de pensiune ca învățătorul. Învățătoarea locuind în internat, va avea să dea directoarei mână de ajutor la agendele internatului

Cererile intrate după termen nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al Asociațiunii ținută în 23 Iulie 1902.

Iosif Sterca Șuluțu
vice-president.

Dr. Beu
secr. II.

A P E L.

Onorat Public cetitor!

Treizeci de ani sunt trecuți de când s'a înființat societatea pentru crearea unui fond de teatru românesc și deși acestei societăți i-a succed de a face progrese uimitoare adunând o avere ce-i aduce un venit anual de preste 20 mii coroane — și de și interesul poporului nostru după teatru este în continuă creștere totuș pe lângă toate sfortările până acuma nu ne-au succed încă ca se putem avea și noi o trupă stabilă de actori români.

Nici nu-i mare mirare, căci dacă vom lua în considerare greutatea la cari ar putea fi espusă o trupă de actori fie chiar și ambulată — ce s'ar înființa aici la noi, trebuie se recunoaștem că numai cu ajutorul ce ar putea să-l aibă ca subvențiune din fondul de teatru și fără de a putea conta mai sigur de cât în prezent la sprijinul publicului, o astfel de societate nu mult progres ar putea se face.

Noi românii din Ungaria și Transilvania în puține orașe suntem așezați în masse mai compacte spre a forma un public numeros și entusiasmă pentru sprijinirea Thaliei române.

Avem prea puțin public pentru teatru, aceasta o recunoaștem cu toții, deci ca se putem nu numai înființa dar și susținea teatru ne trebuie mai nainte de toate public și ca se avem public ne trebuie se ni-l acvirăm.

A te îngriji ca se ai actori buii pentru teatru nu-i un lucru atât de greu ca a te îngriji să-ți câștigi public care se sprijinească teatru.

Massa cea mai compactă din care să compune poporul românesc e fără îndoială țărănimea, poporul agricol. Prin acesta și pentru aceste să înființăm noi teatru întogmai cum am purces și cu corurile plugarilor.

Ca se putem înse stărni mai repede în popor gustul pentru teatru după modesta mea părere trebuie să începem mai întâiu cu reprezentarea unor piese religioase spre a convinge pre popor că teatru nu e o simplă comedie precum și-l închipuesc unii ci el este una dintre cele mai însemnate instituțiuni culturale în vieța popoarelor și afară de biserică și școală nu-i

altă instituțiune culturală care să pătrundă așa direct în sufletul oamenilor ca și teatrul.

Am băgat de samă cu cât interes e asultată la sate reprezentațiunea Irodiosului de pe la sărbătorile Crăciunului și am ajuns la convingere că o piesă mai mare scrisă anume pentru sărbătorile crăciunului ar putea se aibă un și mai mare efect, servind un mijloc puternic la dezvoltarea gustului pentru teatru în popor.

Eată deci pe ce cale cred eu de a se putea acvira publicul pentru teatru; de aceea m'am și decis de a scoate la lumină câteva piese religioase scrise anume pentru poporul de la sate și ușoare spre a putea fi reprezentate chiar și de pruncii scolari.

Dacă voui fi atât de norocos încât prin acestea să pot contribui și eu în câteva la dezvoltarea gustului pentru teatru în poporul nostru osteneala muncii mele va fi pe deplin resplătită.

Prima piesă de acest fel ce am scos de sub tipariu e intitulată:

Răsplata păcătosului.

Piesă de crăciun în trei acte, prelucrată după A. Oppitz.

Persoanele :

Simeon bătrânul,
Un păstor bătrân,
Un păstor tânăr ca servitor la cel dintâiu,
Iosif,
Irod,
Un Vameș,

Rabinul Hillel
Trei filosofi de la răsărit,
Un soldat,
Păstori, soldați.

Actul I. și al III. să petreacă în jurul Vifeimului iar al II-lea în palatul regelui Irod.

Pentru ca să-mi pot acoperi spesele de tipariu căci la ceva profit nu contez *rog pe onoratul public românesc* să binevoiască de a sprigini modesta mea încercare.

Comandele sunt de a se face la subscrișul în Șoimș u. p. Nagy-Sajó comitatul Bistrița-Năsăud.

Un exemplar broșurat trimis franco prin poștă costă 30 bani, 12 exemplare deodată comandate numai C. 1. 80.

Pentru înlesnirea în loc de a scrie rolurile pentru predarea piesei prin ce se perde mult timp, fiind prețul foarte moderat să recomandă de a o procura ori și cine de-odată în douăsprezece exemplare adecă pentru fie care persoană ce primește rol câte un exemplar.

A mai eșit de sub tipariu și să află de vânzare la subscrișul o mică scriere populară intitulată.

Isvorul Precestei sau minunile dela Lourdes.

Prețul unui exemplar broșurat 20 bani, prețul unui exemplar legat 40 bani, 10 exemplare broșurate deodată comandate 1 coroană, 10 exemplare legate deodată comandate 2 coroane.

Șoimș la 20/VII 1902

Ioan Baciuc preot.

Dr. Victor Onișor.

Legiuirea țării noastre

Cunoștințe de drept constituțional

O broșură de 98. pag. format octav.

Instrucțiuni despre dreptul electoral, întrebuintarea lui, organizarea puterii legiuitoare și modul de funcționare.

De lipsă pentru toți cărturarii români și mai ales pentru preoți și învățători.

Se capătă la administrație cu prețul de 1 Coroană, preoților și învățătorilor se dă cu prețul de jumătate + 5 bani porto postal.

Almanachul societății de
lectură

„PETRU MAJOR“

BUDAPESTA 1901.

O elegantă carte de 144 pag.
format 8° mare.

EDIȚIE DE LUX.

Se capătă la administrație cu 4 Co-
roane + porto 30 bani.

Expozițiune universală din Paris 1900:
Grand Prix — Cea mai înaltă distincțiune.

MĂȘINELE DE CUSUT

Originale.

≡ S I N G E R ≡

SUNT

in întrebuințare cele mai eftine,

fiind mai cele bune, posedând următoarele avantagii:

- Aproape nemărginită durată** prin întrebuințarea numai a cel mai bun material, precum unei justire cu îngrijire.
- Construcțiune simplă**, devenind prin urmare învățarea mănuirei — și folosirea — mașinei foarte ușurate și vitesse; reparațiuni foarte rari.
- Ceea mai mare aptitudine**, pe lângă o frumuseță desevirșită a împunsăturii în stofă moale sau chiar în cele mai dure.
- Așezarea acului se esecută fără măsură**; o așezare greșită este esclusă și prin urmare o întrebuințare neînsemnată de ace.
- Mersul fără sgomot cu călcare ușoară.**

—◆◆◆◆—
Avantaj deosebit la cumpărarea unei mașine de cusut Singer:

Ori și care client primește instruirea amănunțită în

cursurile noastre gratuite de cusut și de brodărie artistică

prin personalul nostru didactic, educat într'adins pentru acest scop.

Magazine în ori și care localitate mai mare

Mașinele de cusut Originale Singer veritabile, se pot cumpăra numai în magazinurile noastre proprii.

Mașinele de cusut Originale Singer veritabile, se pot cumpăra numai în magazinurile noastre proprii.